

RIIGIKOGU
KORRUPTSIOONIVASTASE SEADUSE KOHALDAMISE
ERIKOMISJON

**ERIKOMISJONI 2011. AASTA TÖÖ ARUANNE JA ÜLEVAADE
KORRUPTSIOONIVASTASE SEADUSE KOHALDAMISEST**

TALLINN 2011

Sisukord

1. Riigikogu korruptsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjoni töö aruanne (mai – detsember 2011)	3
1.1. Erikomisjon majanduslike huvide deklaratsioonide hoidjana.....	3
1.2. Majanduslike huvide deklaratsioonide arvandmete kogumine ja analüüsimine	7
1.3 Komisjoni istungid	7
2. Avaliku sektori ametiisikute majanduslike huvide deklaratsioonide (MHD) esitamise andmed	10
2.1. Ministeeriumid ja nende valitsemisala riigiasutused.....	10
2.2. Põhiseaduslikud institutsioonid.....	14
2.3. Maavalitsused.....	15
2.4. Avalik-õiguslike ülikoolide rektorid	16
2.5. Avalik-õiguslike juriidiliste isikute nõukogud	17
2.6. Kohalike omavalitsuste volikogude andmed.....	19
2.6.1. Andmed linnadelt	20
2.6.2. Andmed valdadelt	21
2.7. Koondandmed MHD-de laekumiste ja KVS-i rikkumiste kohta 2011. aastal	25
2.8 Erikomisjoni järeldused ja seisukohad	26

1. Riigikogu korrupsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjoni töö aruanne (mai – detsember 2011)

Riigikogu korrupsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjon moodustati 2011. aasta 5. mai otsusega Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse ning korrupsioonivastase seaduse alusel.

Riigikogu otsuse alusel kuuluvad erikomisjoni koosseisu järgmised Riigikogu liikmed:
Andres Anvelt (komisjoni esimees), Erki Nool (komisjoni aseesimees), Rein Aidma, Kalev Kotkas, Lauri Laasi, Meelis Mälberg, Aivar Riisalu ja Andrus Saare.

Erikomisjoni liikmete asendusliikmed on vastavalt Jaak Allik, Kaia Iva, Kalev Lillo, Rein Randver, Priit Toobal, Lauri Luik, Tarmo Tamm ja Reet Roos.

Kaheksaliikmeline erikomisjon täidab korrupsioonivastasesest seadusest ning 5. mai 2011. aasta Riigikogu otsusest tulenevaid ülesandeid. Järgnevalt on toodud ülevaade komisjoni tegevusest valdkondade kaupa.

1.1. Erikomisjon majanduslike huvide deklaratsioonide hoidjana

Korrupsioonivastase seaduse § 14 lõigete 2 ja 8 kohaselt peavad komisjonile esitama majanduslike huvide deklaratsiooni Riigikogu liikmed, Vabariigi President, Vabariigi Valitsuse liikmed, Riigikohtu esimees ja liikmed, Eesti Panga Nõukogu esimees ja liikmed, Eesti Panga president, riigikontrolör ja Riigikontrolli peakontrolörid, õiguskantsler, suursaadikud, riigi peaprokurör, juhtivad riigiprokurörid ja juhtivprokurörid, ringkonnakohtu esimehed, haldus- ja maakohtu esimehed, maavanemad, riigisekretär, abiministrid, Eesti Teaduste Akadeemia president ja avalik-õiguslike ülikoolide rektorid ning avalik-õiguslike juriidiliste isikute (Eesti Rahvusraamatukogu, Eesti Kultuurkapital, Eesti Rahvusringhääling, Rahvusoper Estonia, Eesti Arengufond, Tagatisfond, Eesti Haigekassa, Eesti Töötukassa ja audiitortevuse järelevalve nõukogu) nõukogu liikmed. Eelloetletud ametikohtadelt lahkunud isikud (v.a Riigikogu liikmed ja Vabariigi President) peavad seaduse kohaselt erikomisjonile oma majanduslike huvide deklaratsiooni esitama veel kahel järgneval aastal pärast ametikohalt lahkumist. Selline regulatsioon on tinginud ka deklarantide arvu igaaastase muutumise. 2011. aasta 31. detsembri seisuga oli isikuid, kes peavad oma majanduslike huviseid erikomisjonile deklareerima, 352.¹ Komisjon kontrollib jooksvalt andmebaase ja täpsustab nende ametiisikute registrit, kes peavad komisjonile oma majanduslike hüvesid deklareerima, vähemalt üks kord kvartalis.

Riigikogu XI koosseisu lõppemise ja XII koosseisu tegevuse alguse vahele jääva ajavahe tõttu oli komisjonil seda funktsiooni 2011. aasta kevadel mõnevõrra keeruline täita. Häiritud oli deklaratsioonide esitamisele eelnev töö, kuna puudus komisjon, kes oleks vajalikke otsuseid vastu pidanud võtma. Riigikogu XI koosseisu komisjon pidas oma viimase istungi 22. veebruaril 2011 ja Riigikogu XII koosseisu komisjoni esimene istung toimus 10. mail 2011.

Riigikogu XI koosseisu erikomisjoni esimehe Jaanus Marrandi allkirjaga väljastati perioodil 21. 25. märts 2011 (Riigikogu XI koosseisu komisjoni volitused kestsid 27. märtsini)

---

¹ Võrdluseks: 2008. aastal 336 ja 2009. aastal 329 deklaranti, 2010. aastal 332.

majanduslike huvide deklaratsiooni vorm ja täitmise juhend elektrooniliselt 218 ametiisikutele, kes peavad deklaratsiooni erikomisjonile esitama. XII koosseisu Riigikogu 101 liikmele ja 13 uuele valitsuse liikmele edastati need aprillikuu esimesel poolal. Seega väljastati deklaratsiooni vorm ja täitmise juhend kokku 332 ametiisikule.

Korruptsioonivastase seaduse § 13 lõike 1 kohaselt esitatakse iga-aastane majanduslike huvide deklaratsioon üks kuu pärast tuludeklaratsiooni esitamise tähtaega. Kuna tuludeklaratsiooni esitamise tähtaeg oli 31. märts, pidid majanduslike huvide deklaratsioonid olema seaduse kohaselt esitatud hiljemalt 30. aprilliks. Kuna 2011. aastal langes 30. aprill laupäevasele päevale, loeti 218 ametiisiku osas tähtaegselt esitatuks deklaratsioonid, mis esitati või postitati hiljemalt 2. mail kui 30. aprillile (pühapäevale) järgnenud esimesel tööpäeval. XII koosseisu Riigikogu liikmete deklaratsioonid sai lugeda tähtaegselt esitatuks, kui need esitati või postitati hiljemalt 4. mail ja Vabariigi Valitsuse liikmete deklaratsioonid, kui need esitati või postitati hiljemalt 6. mail.

Ühepäevase hilinemisega esitas deklaratsiooni üks endine maavanem, kahepäevase hilinemisega üks Eesti Haigekassa nõukogu liige ja viiepäevase hilinemisega üks Riigikogu liige. Komisjon nõudis hilinejatelt kirjaliku seletuse hilinemise põhjuste kohta.

Komisjonile laekus perioodil aprill kuni 6. mai kokku 342 majanduslike huvide deklaratsiooni.

Riigikogu erikomisjonile esitatavatest deklaratsioonidest kuulusid avalikustamisele elektroonilises Riigi Teatajas Riigikogu liikmete (101)², Vabariigi Presidendi, Vabariigi Valitsuse liikmete (13)³, riigisekretäri, Riigikohtu esimehe ja liikmete (19), Eesti Panga Nõukogu esimehe ja liikmete (5)⁴, Eesti Panga presidendi, riigikontrolöri, õiguskantsleri, suursaadikute (44), riigi peaprokuröri, ringkonnakohtu esimeeste (2), halduskohtu esimeeste (2), maakohtu esimeeste (4) ning maavanemate (17)⁵ deklaratsioonide andmed seaduses sätestatud ulatuses. Kokku kuulus avalikustamisele 219 ametiisiku deklaratsiooni andmed.

Igal aastal on komisjoni enim aega võtvaid tööloike esitatud deklaratsioonide andmeväljade nõuetekohase täitmise kontrollimine, ebatäpsuste kohta selgituste küsimine ja kontrollimine, kas deklarant on järginud seaduse nõudeid. Seonduvalt Riigikogu XII koosseisu volituste algusega, tuli juurde palju uusi ametiisikuid, kes pidid oma majanduslike huvide erikomisjonile esmakordselt deklareerima, mistõttu selgus deklaratsioonide kontrolli käigus ka rohkem ebatäpsusi kui eelmisel aastal. Kui esitatud deklaratsiooni andmed on puudulikud, osa välju on täitmata või on ilmselge, et andmete kirjutamisel on eksitud, juhitakse sellele kohe tähelepanu ja ebatäpsused parandatakse esimese kontrollimise käigus. Sagedamini esinevad probleemid olid pensionifondi osakute deklareerimata jätmine või puudulik deklareerimine, kinnisvara puhul maasihotstarbe või kinnistu numbri märkimata jätmine, liisingukohustuste puhul liisingumaksete kogusumma (jäakväärtuse) ja kuumaksete kirjutamata jätmine, hüpoteekide märkimata jätmine või puudulik deklareerimine, samuti esines probleeme ühisvara⁶ deklareerimisel ning selle näitamisel, kui suur on ametiisiku osa kaasomandis.

² Riigikogu liikmed Andres Anvelt, Kajar Lember ja Mihhail Stalnuhhin esitasid (ajavahemikul 2011. aprillist kuni juunini) 2 deklaratsiooni.

³ Vabariigi Valitsuse liige Kristen Michal esitas ülmärgitud perioodil 2 deklaratsiooni.

⁴ Arv ei sisalda nõukogu liikmete Kalev Kallo, Valdo Randpere ja Tõnis Paltsi deklaratsioone, mis avalikustatakse Riigikogu liikme deklaratsioonina.

⁵ Rapla maavanem Tiit Leier esitas ülmärgitud perioodil 2 deklaratsiooni. Arv sisaldab nii Tartu maavanema kohustetäitja Tõnu Vesi kui ka alates 1. juunist 2011 ametisse määratud maavanema Reno Laidre deklaratsiooni.

⁶ KVS § 10 kohaselt tuleb ühisomandis olevast varast deklareerida ametiisiku nimele registreeritud vara ning ühisomandis olevad kinnisasjad ja transpordivahendid sõltumata sellest, kelle nimele on need registreeritud. Varalisi kohustusi, mille eest ametiisik vastutab seaduse kohaselt kaasvõlgnikuna, ilma et ta oleks sõlminud võla aluseks olevat lepingut, ei pea deklareerima

Riigi Teatajas avalikustati 2011. aasta 28. juunil 219 deklaratsiooni andmed (RT III 28.06.2011, 26, 68).

Avalikustamisele mittekuuluvaid deklaratsioone laekus erikomisjonile 2. maiks 2011 kokku 123.

Ametiisikud, kelle deklaratsioonid ei kuulu avalikustamisele, on: Riigikontrolli peakontrolörid (3), juhtivad riigiprokurörid (3) ja juhtivprokurörid (4), Teaduste Akadeemia president, avalik-õiguslike ülikoolide rektorid (7)⁷, Eesti Rahvusraamatukogu nõukogu liikmed (3), Eesti Kultuurkapitali nõukogu liikmed (10), Eesti Rahvusringhäälingu nõukogu liikmed (5), Rahvusooper Estonia nõukogu liikmed (6), Tagatisfondi nõukogu liikmed (6), Eesti Haigekassa nõukogu liikmed (12), Eesti Töötukassa nõukogu liikmed (4), Eesti Arengufondi nõukogu liikmed (2)⁸, audiitoritegevuse järelevalve nõukogu liikmed (6) ning ametiisikud, kes esitavad deklaratsiooni pärast ametikohalt lahkumist (46).

KVS § 13 lõike 2 kohaselt esitasid suve- ja sügisperioodil erikomisjonile uue deklaratsiooni isikud, kelle varaline seis ja varalised kohustused olid varasema deklaratsiooniga võrreldes oluliselt muutunud või kes olid nimetatud ametikohale, millega kaasneb deklaratsiooni esitamise või uue deklaratsiooni esitamise kohustus.

Avalikustamisele kuuluvate deklaratsioonide esitajatest deklareerisid suveperioodil muudatusi oma varalises seisus Riigikogu liikmed Kaja Kallas, Indrek Raudne ja Urmas Reinsalu; Vabariigi Valitsuse liige Juhan Parts, suursaadik Mart Laanemäe ja Tartu Halduskohtu esimees Tamara Hristoforova.

Seoses uuele ametikohale asumisega esitas suvel deklaratsiooni Saare maavanema kohusetäitja Jaan Leivategija.

Nende ametiisikute majanduslike huvide deklaratsioonid on avalikustatud 19. septembril 2011 (RT III 2011, 19.09.2011, 8).

Uute ametiisikutena esitasid perioodil augustist kuni detsembrini majanduslike huvide deklaratsiooni suursaadikud Katrin Kivi, Toomas Kukk, Lauri Lepik, Matti Maasikas, Gea Rennel, maavanemad Kaido Kaasik ja Ulla Preeden (avalikustatud RT III 2011, 23.11.2011, 1).

Avalikustamisele mittekuuluva deklaratsiooni esitasid seoses uuele ametikohale asumisega ülalmärgitud perioodil Eesti Arengunõukogu liige Mart Einasto, Eesti Rahvusraamatukogu nõukogu liige Meeli Veskus ja Eesti Haigekassa nõukogu liige Indrek Hanso.

Avalikustamisele mittekuuluva täiendava deklaratsiooni esitasid ülalmärgitud perioodil juhtiv riigiprokurör Lavly Lepp, Eesti Rahvusraamatukogu nõukogu liige Heiki Sibul, suursaadik Rein Oidekivi ja endine ametiisik Alar Streimann.

Komisjon jätkas ka käesoleval aastal väljakujunenud tava, mille kohaselt korruptsioonivastase seaduse § 16 lõike 2 alusel viidi perioodil 10.–24. oktoobrini läbi Riigikogu liikmete (101), Vabariigi Valitsuse liikmete (13) ja maavanemate (15) kontrollküsitlus. Küsitluses osales kokku 129 ametiisikut. Eesmärk oli teada saada, kas küsitletute deklareeritud vara, varaliste kohustuste ja täiendavate tuluallikate osas on pärast viimase majanduslike huvide deklaratsiooni esitamist 2011. aastal toimunud olulisi muutusi. Kui küsitletud ametiisikute

⁷ Arv sisaldab Tallinna Ülikooli endise rektori Rein Raua ja praeguse rektori Tiit Landi deklaratsiooni.

⁸ Avalikustamisele mittekuuluvate avalik-õiguslike juriidiliste isikute nõukogu liikmete arvu hulka pole arvestatud nõukogu liikmeks olevaid Riigikogu liikmeid ja ministreid, kelle deklaratsioonid kuuluvad avalikustamisele KVS § 15 lg 2 alusel.

vara koosseis või selle struktuur oli nimetatud perioodil korrupsioonivastase seaduse § 13 lõike 2 mõistes oluliselt muutunud, tuli neil küsitluse käigus komisjonile esitada uus deklaratsioon.

Vaheküsitluse ja täiendava kontrollimise tulemusena esitasid uue deklaratsiooni 33 Riigikogu liiget, 7 Vabariigi Valitsuse liiget ja 5 maavanemat.

68 Riigikogu liiget, 6 Vabariigi Valitsuse liiget ja 10 maavanemat teatasid, et nende deklareeritud vara, varaliste kohustuste ja täiendavate tuluallikate osas ei ole 2011. aastal olulisi muutusi toimunud.

Seoses Riigikogu liikmeks asumisega esitasid oma majanduslike huvide deklaratsiooni Mart Meri, Terje Trei ja Andres Jalak.

Väljaspool vaheküsitlust deklareerisid muudatusi oma varalises seisus riigi peaprokurör Norman Aas ja Riigikohtu liige Ants Kull. Nende deklaratsioonid on avalikustatud 28. detsembril 2011 (RT III 2011, 28.12.2011,1).

Detsembris esitasid deklaratsiooni uue ametiisikuna Lääne maavanem Innar Mäesalu ning Riigikogu liige Kaia Iva, riigisekretär Heiki Loot ja Tartu maavanem Reno Laidre, kes teatasid muudatustest oma varalises seisus⁹.

Muudatusi oma varanduslikus seisus deklareeris ka Eesti Panga Nõukogu liige Irene Kull, kelle deklaratsioonid ei kuulu avalikustamisele.

Sügisperioodil võrdles komisjon Vabariigi Valitsuse liikmete, presidendi ja erikomisjoni liikmete esitatud viimases deklaratsioonis deklareeritud kinnisvara andmeid kinnistusregistri andmetega ning kontrollis muude varaliste kohustustena hüpoteekide kajastamist.

Kontrolli tulemusena selgus, et ühel juhul oli deklaratsioonis kajastamata üks kinnistu, ühel juhul eksiti kinnistunumbri deklareerimisega, viiel juhul oli deklaratsioonis märkimata muude varaliste kohustustena hüpoteekide olemasolu või olid esitatud andmed ebapiisavad, kolmel juhul polnud märgitud kaasomandis oleva vara puhul kaasomandi suurust ja ühel juhul oli kirja panemata, et 14 aastat tagasi sõlmitud abieluvaraleping on kehtiv¹⁰.

Kontrolli tulemusena tegi komisjon 11 ametiisikule ettepaneku korrigeerida oma deklaratsiooni andmeid ja esitada uus täpsustatud deklaratsioon .

Nimetatud ametiisikute deklaratsioonid on samuti avalikustatud 28. detsembril 2011 (RT III 2011, 28.12.2011, 1)

Komisjon on reageerinud meedias ilmunud kirjutistele ja Eesti Rahvusringhäälingus tõstatatud probleemidele. Nii käsitles komisjon 30. novembril 2011 saates „Pealtnägija“ alguse saanud elamislubade teemaga seonduvat kahel detsembrikuu istungil ja otsustas kontrollida kahe Riigikogu liikme, Siim Kabritsa ja Indrek Raudse¹¹ majanduslike huvide deklaratsioonis kajastatud andmete õigsust ja vastavust tegelikkusele. Komisjoni otsuse alusel pöördui kontrolli käigus vajaliku informatsiooni saamiseks erinevate riiklike registrite, Maksu- ja Tolliameti ning pankade poole. Kuna erikomisjoni ülesannete hulka kuulub ka järelevalve Riigikogu liikmete töökohta- ja tegevuspiirangute järgimise üle, samuti võimaliku huvidekonflikti olemasolu väljaselgitamine, pöördus komisjon ülmärgitud Riigikogu liikmete osas asjakohaste järelepärimistega ka siseministri ning majandusministri poole. Teema käsitus, sealhulgas siseministri ja majandusministri ning teiste asjassepuutuvate ametiisikute ärakuulamine jätkub 2012. aastal.

⁹ Detsembris esitatud majanduslike huvide deklaratsioonid kuuluvad Riigi Teatajas avalikustamisele 2012. aastal

¹⁰ KVS § 10 lõike 2 kohaselt kui ametiisik on sõlminud abieluvaralepingu, tuleb tal ühe kuu jooksul selle sõlmimisest või muutmisest esitada deklaratsioonihoidjale abieluvararegistrisse kantud abieluvaralepingu ärakiri. Kontrollitav kõrgem ametiisik oli küll RK 8 koosseisu erikomisjonile esitanud abieluvaralepingu koopia, kuid järgnevatel aastatel ei kajastanud ta oma deklaratsioonis varem sõlmitud lepingu kehtivust.

¹¹ Indrek Raudse Riigikogu liikme volitused lõppesid 5. detsembril 2011.

Komisjon on reageerinud komisjonile laekunud märgukirjadele ning kahel juhul, kui oli tegu kuriteokahtlusega, edastas need Riigiprokuratuurile märgukirjas toodud asjaolude kontrollimiseks ja võimaliku õigusrikkumise osas seisukoha võtmiseks.

1.2. Majanduslike huvide deklaratsioonide arvandmete kogumine ja analüüsimine

Korruptsioonivastase seaduse § 14 lõike 13 kohaselt on kõik majanduslike huvide deklaratsioonide hoidjad kohustatud oma üldistatud arvandmed esitama Riigikogu erikomisjonile kahe kuu jooksul, arvates deklaratsioonide esitamisest deklaratsioonihoidjale.

Arvandmete kogumise ettevalmistavas etapis edastas komisjon 31. mail 2011 põhiseaduslikele institutsioonidele, ministriumidele, maavalitsustele, avalik-õiguslike ülikoolide rektoritele, avalik-õiguslike juriidiliste isikute nõukogude esimeestele ja kohaliku omavalitsuse üksustele märgukirjad ja küsimustikud.

Kokkuvõtte kuni juulini 2011 kajastatud arvandmetest on esitatud alates leheküljest 10.

1.3 Komisjoni istungid

Riigikogu korruptsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjon on pidanud ajavahemikul 10. mai kuni 12. detsember 17 komisjoni istungit. Lisaks ametiisikute majanduslike huvide deklaratsioonide kogumise, hoidmise, nende tegelikkusele vastavuse kontrollimisele, Riigi Teatajas avalikustamisele ja muude erikomisjoni kohustuste täitmisele on komisjon 2011. aastal korraldanud hulga kohtumisi, samuti arutanud järgmisi teemasid.

Komisjon on:

- kohtunud kahel korral justiitsminister Kristen Michaliga, et saada ülevaade Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatud korruptsioonivastasest strateegiast aastateks 2008-2012 ning selle täitmise aruannetest ja teisele kooskõlastusringile saadetud korruptsioonivastase seaduse eelnõu projektist;
- kohtunud Kaitsepolitsei ameti peadirektori Raivo Aegiga ja peadirektori asetäitja Eerik Heldnaga, et saada ülevaade korruptsioonivastasest võitlusest riigis;
- kohtunud Konkurentsiameti peadirektori Märt Otsa ja konkurentsitenistuse järelevalveosakonna juhataja Juhan Põldroosiga, et saada ülevaade viimaste aastate arengust kartellijuhtumite ja teiste raskete konkurentsiohustuste rikkumiste menetlemisel, samuti Konkurentsiameti muu tegevusega korruptsiooniriskide maandamisel;
- Riigiprokuratuuris kohtunud peaprokurör Norman Aasaga ja juhtiva riigiprokurööri Heili Sepaga, et saada ülevaade Riigiprokuratuuri osast korruptsioonivastases võitluses, korruptsiooniohtlikematest üleriigilistest tegevusvaldkondadest ja korruptsioonikuritegude dünaamikast;

- kohtunud siseminister Ken-Marti Vaheriga, et saada ülevaade Politsei- ja Piirivalveameti töökorraldusest korruptsioonivastases võitluses ja töö tõhustamise kavandatavatest meetmetest;
- kohtunud MTÜ Korruptsioonivaba Eesti juhatuse liikme Jaanus Tehveri ja Tarmu Tammerki ning tegevdirectori Asso Priiga, et saada ülevaade ühingu käivitatud projektidest, sealhulgas korruptsiooniohtudest ajakirjanike töös. Arutelu oli teemal „Mõjuvõimuga kauplemine era- ja avalikus sektoris“;
- kohtunud Justiitsministeeriumi karistusõiguse ja menetluse talituse nõuniku Tanel Kalmetiga, et saada ülevaade Euroopa Komisjoni teatisest nr 308 „Võitlus korruptsiooniga Euroopa Liidus“;
- kohtunud Eesti Maaomavalitsuste Liidu tegevdirectori Ott Kasuri ja Eesti Linnade Liidu tegevdirectori Jüri Võigemastiga; arutelu teema oli korruptsioonivastase seaduse täitmine kohalikes omavalitsustes, võimalikud projektid ja koolitused korruptsiooni ennetamiseks ning sellekohased lüngad seadusandluses;
- arutanud Riigikogu eelarve kontrolli erikomisjoniga toimunud ühisistungil Riigikontrolli auditaruannet „Kaitseministeeriumi 2010. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus“;
- läbi vaadanud üleriigiliste arvandmete saamiseks deklaratsioonihoidjatele esitatava küsimustiku;
- läbi vaadanud komisjonile esitatud majanduslike huvide deklaratsioonid ja avalikustamisele kuuluvad deklaratsioonid Riigi Teatajas avalikustanud;
- avalikustanud Riigikogu veebilehel korrigeeritud „Ametiisiku majanduslike huvide deklaratsiooni esitamise juhendi“;
- saatnud Riigikogu riigieelarve kontrolli erikomisjonile ettepanekud Riigikontrolli 2012. aasta tööplaani koostamiseks;
- osalenud MTÜ Korruptsioonivaba Eesti korraldatud ümarlinal, kus käsitleti Eesti korruptsioonivastase võimekuse uuringu esimest versiooni;
- läbi vaadanud komisjonile laekunud märgukirjad (Valentina Vladimirova 05.05.2011. laekunud avaldus nr 3.1-3/838 Eesti Vabariigi põhiseaduse paragrahvist 32 tulenevate õiguste rikkumiste kohta; Valeri Kaldusovi 19.05.2011 edastatud avalduse nr 3.1-3/950; Peeter Kiviloo 13.06.2011. a laekunud märgukirja nr 3.1-3/1094; Anti Kalveti 3.11.2011. a laekunud avalduse nr 3.1-3/1736 Aardla poldri taastamiseks Euroopa Liidult välja petetud toetusrahade teemal; Sofja Andronova 01.12.2011. a laekunud avalduse nr 3.1-3/1896);
- läbi vaadanud ülevaate projekti korruptsioonivastase seaduse kohaldamisest 2011. aastal.

- 28.–29. novembril käisid komisjoni liikmed Brüsselis töövisiidil Euroopa Parlamendis. Kohtuti Euroopa Parlamendi kodanikuvabaduste ning justiits- ja siseasjade komisjoni (LIBE) liikme Dennis De Jongi ja Monica Luisa Macoveiga ning komisjoni ametniku Claudia Gualtier 'ga. Samuti kohtuti Euroopa Komisjoni siseasjade voliniku Cecilia Malmströmi kabineti ametniku Soren Schonbergiga. Tehti tutvumisvisiit Euroopa Pettustevastasesse Ametisse (OLAFi) ja kohtuti poliitika - nõunik Martin Priborskyga.

Kohtumiste käigus arutati korruptsioonivastaste raportite koostamist, kus lisaks praegustele OECD ja GRECO raportitele valmib 2013. aastal veel kaks korruptsioonivastast raportit. Samuti arutati Euroopa Parlamendis peagi vastuvõetavat Euroopa Parlamendi liikmete käitumisjuhendit ehk nn eetikakoodeksit.

Visiidi käigus kohtuti ka Matti Maasikaga, kes on Eesti alaline esindaja Euroopa Liidu juures ja valdkonna nõuniku Andres Kuninga ning Eesti saatkonna asjuri Tuuli Pärnsaluga.

2. Avaliku sektori ametiisikute majanduslike huvide deklaratsioonide (MHD) esitamise andmed

2.1. Ministeeriumid ja nende valitsemisala riigiasutused

Ministritele saadeti 2011. aastal vastamiseks järgmine küsimustik.

1. Ametiisikute kategooriad ja arv iga kategooria lõikes, kes esitasid MHD, ja laekunud deklaratsioonide üldarv kokku:

- 1.1 Teie ministeeriumis;
- 1.2 ministeeriumi valitsemisala ametites ja inspeksioonides ja teistes riigiasutustes;
- 1.3 ministeeriumi hallatavates riigiasutustes;
- 1.4 valitsemisalasse kuuluvate äriühingute juhatuste ja nõukogude liikmed;
- 1.5 valitsemisalasse kuuluvate eraõiguslike sihtasutuste tegevjuhid, juhatuste ja nõukogude liikmed.

2. Kas oli ametiisikuid, kes ei esitanud MHD-d tähtajaks? Märkida arv.

3. Kas oli deklaratsiooni mitteesitajaid (st isikuid, kes üldse deklaratsiooni ei esitanud)? Märkida arv.

4. Kas oli deklarante, kes täitsid deklaratsiooni vormi vaid osaliselt? Märkida arv.

5. Juhul kui oli seaduserikkujaid, tuleb lisada, kuidas sellele on deklaratsioonihoidja poolt reageeritud.

6. Kas on esinenud korruptsioonikahtlusi? Näidata ametikoha nimetus ja isikute arv.

7. Kas on esinenud MHD-de kontrollimisi KVS § 16 alusel? Näidata ametikoha nimetus ja isikute arv.

8. Kas on esinenud avastatud korruptsioonijuhtumeid? Näidata ametikoha nimetus ja isikute arv.

9. Kas kedagi ametiisikutest on esitatud vastutusele võtmiseks? Näidata ametikoha nimetus ja isikute arv.

10. Kuidas on korraldatud ametiisikutele kehtestatud tegevus-, töökoha ja toimingupiirangutest kinnipidamise kontrollimine?

Ministeeriumides ja nende valitsemisalas esitas majanduslike huvide deklaratsiooni (edaspidi MHD) 18 686 ametiisikut (2010. aastal laekus deklaratsioonihoidjatele kokku 19 094 deklaratsiooni, seega esitati 2011. aastal 408 deklaratsiooni vähem kui eelmisel aastal).

	Ministeerium	Ministeeriumis	Valitsemisalas	Kokku
1	Haridus- ja Teadusministeerium	67	144	211
2	Justiitsministeerium	63	2408	2471
3	Kaitseministeerium	109	4056	4165
4	Keskkonnaministeerium	177	727	904
5	Kultuuriministeerium	68	238	306
6	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	284	423	707
7	Põllumajandusministeerium	38	635	673
8	Rahandusministeerium	141	1608	1749
9	Siseministeerium	803	6527	7330
10	Sotsiaalministeerium	19	41	60
11	Välisministeerium	110	0	110
	Kõik kokku	1879	16 807	18 686

Hilinemisega esitas deklaratsiooni ministeeriumites ja nende valitsemisalas 712 ametiisikut, so 3,8% deklaratsiooni esitajate arvust (2010. aastal esitas deklaratsiooni hilinemisega 812 ametiisikut).

Õigeaks ajaks ei laekunud Haridus- ja Teadusministeeriumis 59, Justiitsministeeriumis 88, Kaitseministeeriumis 78, Keskkonnaministeeriumis 16, Kultuuriministeeriumis 31, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumis 36, Põllumajandusministeeriumis 11, Rahandusministeeriumis 98, Siseministeeriumis 281, Sotsiaalministeeriumis 3 ja Välisministeeriumis 11 deklaratsiooni.

Siseministeeriumi aruande kohaselt hilineti deklaratsioonide esitamisega pikaajalises välislähetuses, ajateenistuses või lapsehoolduspuhkusel viibimise tõttu.

Haridus- ja Teadusministeeriumi deklaratsioonihoidja andmetel on paljude tähtjaks deklaratsiooni mitteesitanud isikute puhul tegemist endiste koolijuhtidega, endiste sihtasutuste kontrollorganite liikmetega, kes ei olnud teadlikud kohustusest esitada deklaratsioone kaks aastat pärast ametist lahkumist. Osad deklaratsiooni mitteesitajad ei olnud jälle teadlikud kohustusest esitada deklaratsioon mitmele deklaratsioonihoidjale.

Osaliste andmetega esitas deklaratsiooni 333 ametiisikut (2010. aastal 211 ametiisikut).

Haridus- ja Teadusministeeriumi deklaratsioonihoidja teatas, et osaliselt täitis deklaratsiooni 36 ametiisikut. Põhiline puudus oli, et deklaratsiooni kõik punktid olid küll täidetud, kuid deklareerides eluaseme soetamiseks või remondiks võetud laenu jääki deklaratsioonipunktis 10 „Võlad pankadele“, ei olnud märgitud võimalikku hüpoteeki punktis 11 „Muud varalised kohustused“. Samuti tuli ette, et muude regulaarsete tulude ja dividendide puudumise korral jäeti vastuse kohad tühjaks ega oldud kirjutatud märges „ei ole“.

Rahandusministeeriumi aruande kohaselt on põhilised deklaratsioonides esinenud vead operatiivselt parandatud kogumise käigus. Osaliselt täitis 66 ametnikku deklaratsiooni Maksu- ja Tolliametis, kus ka aruande koostamise ajal parandati deklaratsioonides avastatud vigu.

2011. aastal oli deklaratsiooni mitteesitajaid ministeeriumites ja nende valitsemisalas kokku 787 ametiisikut, so 4,2% esitajate üldarvust (2010. aastal jättis deklaratsiooni esitamata 863 isikut).

Haridus- ja Teadusministeeriumi esitatud andmete kohaselt oli aruande koostamise ajaks (27.06.2011) esitamata 7 deklaratsiooni.

Justiitsministeeriumi aruandes on märgitud, et Justiitsministeeriumi valitsemisalas jättis deklaratsiooni esitamata 184 ametiisikut, nendest 1 endine kohtu esimees, 15 pankrotihaldurit, 56 endist vanglaametnikku, 5 kriminaalhooldusametnikku ja 107 Tallinna vangla ametiisikut, kes on töölt lahkunud või kellel on teenistus- või töösuhe peatatud. Seega Justiitsministeeriumis ei esitanud deklaratsiooni ametiisikutest 7%, kellest enamuse moodustasid töölt lahkunud või kellel on teenistus- või töösuhe peatatud.

Kaitseministeeriumi esitatud aruande koostamise ajaks oli deklaratsiooni mitteesitajaid 381. Mõjuvate põhjustena deklaratsioonide hilinenud esitamisel on nimetatud pikaajalised lähetused, viibimine rahvusvahelistel operatsioonidel ja lapsehoolduspuhkusel.

Kultuuriministeeriumi aruandes oli deklaratsiooni esitamisest keeldunute arvuks märgitud 49. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumis keeldus kaks ametiisikut deklaratsiooni esitamast.

Siseministeeriumi andmetel ei olnud seisuga 29.06.2011 esitanud majanduslike huvide deklaratsiooni 1 ametisolev vallavolikogu esimees ja 11 ametikohalt lahkunud linnapead, vallavanemat, valla- või linnavolikogu esimeest. Politsei- ja Piirivalveametis ei olnud seisuga 29.06.2011 esitanud majanduslike huvide deklaratsiooni 80 ametnikku. 80st isikust 63 on teenistusest lahkunud (neist 25. novembri 2011. aasta seisuga on tagantjärele deklaratsiooni esitanud 12) ja 17 tegevteenistuses olevat ametnikku (neist on deklaratsiooni esitanud 11 isikut)¹².

Päästeametis on majanduslike huvide deklaratsioon esitamata 19 ametnikul, neist 15 teenistusest vabastatud ametnikul ja 4 lapsehoolduspuhkusel viibival ametnikul. Sotsiaalministeeriumi andmetel jättis deklaratsiooni esitamata 48 ametiisikut.

Keskkonnaministeeriumi ja Välisministeeriumi esitatud aruannete kohaselt on kõik ametiisikud deklaratsiooni esitanud.

Ministeeriumide deklaratsioonihoidjad selgitasid, kuidas reageeriti juhtumitele, kui deklaratsioon esitati tähtajast hiljem või jäeti üldse esitamata.

Haridus- ja Teadusministeeriumi deklaratsioonihoidja märkis, et kõigile, kes jätsid deklaratsiooni tähtajaks esitamata, saadeti meeldetuletus. Sihtasutuste nõukogude praegustele ja endistele liikmetele saadeti meeldetuletus ka sihtasutuse tegevjuhtkonna kaudu või helistati neile. Deklaratsioonihoidja andmetel saatis minister neljale isikule kirja ettepanekuga esitada deklaratsioon ja seletuskiri hilinemise põhjuste kohta.

Justiitsministeeriumi deklaratsioonihoidja märkis, et deklaratsiooni esitamisega hilinenud ametiisikutele tuletati seadusest tulenevalt seda kohustust meelde ning paluti selgitada, miks deklaratsioon on tähtajaks esitamata. Ühele deklaratsiooni tähtajaks esitamata jätnud ametnikule tehti noomitus, ühel juhul aga esitati andmed seaduserikkujate kohta politseile vääртеomenetluse alustamise otsustamiseks.

Kaitseministeeriumi aruande kohaselt saatsid deklaratsioonihoidjad deklaratsiooni esitamata jätnutele ja selle vaid osaliselt täitnutele meeldetuletuskirja. Isikutelt, kes ka meeldetuletuskirja peale deklaratsiooni ei esita, võetakse seletuskirjad. Mõjuva põhjuse puudumisel või seletuskirja mitteesitamise korral tehakse ettepanekud asjaomaste isikute vastutusele võtmiseks.

Keskkonnaministeeriumi deklaratsioonihoidja märkis, et deklaratsiooni tähtajaks esitamata jätnud isikutele saadeti e-kiri meeldetuletusega, et deklaratsioon tuleb esitada. Ebatäpselt või osaliselt täidetud deklaratsiooni esitajatel on palutud oma deklaratsioon parandada.

Siseministeeriumi aruande kohaselt ei ole Siseministeeriumis ja tema valitsemisalas tuvastatud seaduserikkumisi seoses majanduslike huvide deklareerimise või deklareerimata

---

¹² Siseministeeriumi 25.11.2011. aastal laekunud vastus Politsei- ja Piirivalveametis deklaratsiooni mitteesitanud 80ne ametiisiku kohta.

jätmiseks. Uurimisorganitele on KVS § 268 lg 3 alusel pandud ülesannete täitmiseks ja julgeolekuasutuste seaduse § 31 alusel väljastatud menetlemiseks kuus 2011. aastal väljastatud deklaratsiooni. Mõjuva põhjuseta tähtajaks deklaratsiooni esitamata jätnud isikute kohta avaldatakse informatsioon KVS § 18 lg 3 alusel Riigi Teatajas.

Haridus- ja Teadusministeeriumis kontrolliti osaliselt kõikide isikute deklaratsioone. Kontrollimisel võrreldi punktis 6 märgitud kinnisvara andmeid kinnistusraamatu andmetega. Punktis 10 kajastatud eluasemelaenude puhul kontrolliti, kas punktis 11 on näidatud ka kehtivad hüpoteegid, ning võrreldi neid kinnistusraamatu andmetega. Punkti 8 „Aktsiad, osad ja muud väärtpaberid” puhul kontrolliti äriregistri andmetel isikute osalust äriühingutes.

Avastatud korruptsioonijuhtumeid on üks. Tegemist on infosüsteemide talituse juhatajaga, kellega seotud materjalid on kaitsepolitsei kohtusse esitanud.

Justiitsministeeriumis tutvusid deklaratsioonihoidjad neile esitatud deklaratsioonidega ning kontrollisid nende nõuetekohast täitmist. Puuduste esinemisel juhiti nendele tähelepanu ning paluti ametiisikutel oma deklaratsiooni täiendada. Muid kontrollimisi KVS § 16 alusel reeglina ei tehtud. Üksikutel juhtudel on esitatud andmeid kontrollitud riiklikest registritest kättesaadava info alusel.

Ametiisikutest on vastutusele võtmiseks esitatud 18 Viru vangla ametnikku ja 1 kriminaalhooldusametnik.

Kaitseministeeriumi esitatud andmete kohaselt kestis deklaratsioonide kontrollimine veel aruande koostamise ajal. Korruptsioonikahtlusi deklaratsioonide kontrollimise käigus seni tekkinud ei olnud, samuti polnud kedagi vastutusele võetud.

Siseministeeriumi andmete kohaselt kontrollisid deklaratsioonihoidjad vastuvõtmisel kõiki deklaratsioone, mis on võimaldanud neis avastada puudusi, osalisi täitmisi, ebaselgust, deklaratsiooni täitmise juhendi nõuete tähelepanuta jätmist ning muid vigu. Politsei- ja Piirivalveametis on plaanis 2011. aasta teisel poolaastal läbi viia juhusliku valimi alusel 2% esitatud deklaratsioonide kontroll.

Ministeeriumide deklaratsioonihoidjate esitatud andmete alusel pole 2011. aastal korruptsioonikahtlusi olnud Kaitseministeeriumis, Keskkonnaministeeriumis, Kultuuriministeeriumis, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumis, Põllumajandusministeeriumis, Rahandusministeeriumis, Sotsiaalministeeriumis ja Välisministeeriumis ning nende valitsemisalas. Samuti pole tehtud majanduslike huvide deklaratsioonide kontrollimisi, avastatud korruptsioonijuhtumeid ja ühtegi ametiisikut pole esitatud vastutusele võtmiseks.

Küsimusele „Kas ja kuidas kontrollitakse ametiisikutele kehtestatud tegevus-, töökoha- ja toimingupiirangutest kinnipidamist?” vastasid ministeeriumide deklaratsioonihoidjad järgmiselt.

Haridus- ja teadusministeeriumi aruande kohaselt kontrollitakse ametiisikute MHDdes märgitud sissetulekute võrdlemisel nende tegelike palgaandmetega ning kas on koostatud avaldused lisatöökoha omamise kohta.

Tegevus-, töökoha- ja toimingupiirangutest kinnipidamise kontrollimiseks on Justiitsministeeriumis ja tema valitsemisalas kasutusel järgmised meetmed:

- tööle asudes annab inimene omapoolse kinnituse, et tema tegevus vastab seaduses sätestatud nõuetele;
- ametiisikuid on teavitatud piirangutest ning kohustustest informeerida tööandjat töötamisest teise tööandja juures või ettevõtlusega tegelemisest. Esitatud avalduste alusel otsustab juht, kas lubada teise tööandja juures töötamist või ettevõtlusega tegelemist;
- piirangutest kinnipidamist kontrollitakse äriregistri andmete põhjal.

Kaitseministeeriumi deklaratsioonihoidja esitatud aruande järgi kontrollib tegevus-, töökoha- ja toimingupiirangute järgimist Kaitseministeeriumis siseauditi osakond. Kaitseväes ja Kaitseleidis lähtub deklaratsioonihoidja kaitseväge juhataja 04.05.2010 käskkirjaga nr 164 kinnitatud eeskirjast "Ametiisikute majanduslike huvide deklaratsioonide kontrollimise juhend kaitseväge deklaratsioonihoidjatele". Samuti kontrollitakse piirangute järgimist julgeolekukontrolli raames.

Keskkonnaministeeriumi aruande kohaselt korraldab iga valitsusasutus ise kontrolli ametiisikute tegevus-, töökoha- ja toimingupiirangutest kinnipidamise üle. Peamiselt toimub kontroll MHDde analüüsi ja perioodiliste järelkontrollide kaudu.

Kultuuriministeeriumi ametnikud ning hallatavate riigiasutuste juhid on kohustatud taotlema kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis luba tegelemiseks ettevõtlusega ning töötamiseks teise tööandja juures. Muinsuskaitse ametnikud on vastavalt sisekorraeeskirjale kohustatud taotlema luba tegelemiseks ettevõtlusega ning töötamiseks teise tööandja juures.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi deklaratsioonihoidja kinnitab aruandes, et ministeeriumis, Veeteede Ametis, Maanteeametis, Tarbijakaitseametis, Patendiametis, Tehnilise Järelevalve Ametis, Lennuametis ja Konkurentsiametis teostatakse ametiisikute tegevus-, töökoha- ja toimingupiirangutest kinnipidamise kontrolli.

Põllumajandusministeeriumi deklaratsioonihoidja esitatud aruande järgi kontrollitakse ametiisikutele kehtestatud tegevus-, töökoha- ja toimingupiirangutest kinnipidamist äriregistri kaudu.

Rahandusministeeriumis, Maksu- ja Tolliametis ning Statistikaametis on kehtestatud vastavad töökorrad ja juhendid, millega on reguleeritud ametnikele loa andmine teise tööandja juures töötamiseks ja ettevõtlusega tegelemiseks ning vastav arvestus.

Siseministeeriumis ja tema valitsemisalas ühtne ametnikele kehtestatud tegevus-, töökoha- ja toimingupiirangutest kinnipidamise kontrollimise ühtne kord puudub. Siseministeeriumis ja ülejäänud tema valitsemisala asutustes toimub ametiisikutele kehtestatud piirangutest kinnipidamise kontrollimine üldjuhul teenistusse võtmisel. Samuti kinnitab ametnik ametisse nimetamisel oma allkirjaga, et ta vastab riigiametnikule teenistusse astumiseks seaduses sätestatud nõuetele. Samas on igas asutuses kontrollimine korraldatud erinevalt.

Kaitsepolitsei ametis on see ühildatud riigisaladuse ja salastatud välisteabe seadusest tuleneva julgeolekukontrolliga. Päästeametis, selle häirekeskuses, Lääne-Eesti Päästkeskuses, Lõuna-Eesti Päästkeskuses ja Ida-Eesti Päästkeskuses on see reguleeritud sisekorraeeskirjas. Vastavalt sellele on ametiisikud kohustatud kirjalikult taotlema luba teise tööandja juures töötamiseks, ettevõtlusega tegelemiseks ning võlaõiguslike lepingute alusel ettevõtlusega tegelemiseks vahetu juhi nõusolekul. Lisaks väljastab Põhja-Eesti Päästkeskuse deklaratsioonihoidja koos MHDga memo infoga, kuidas peab ametiisik tööandjat teavitama, kui tal on teine töökoht.

Sotsiaalministeeriumis on kehtestatud kord teise tööandja juures töötamise reguleerimiseks. Arendus- ja personaliosakond ning siseauditi osakond kontrollivad nii pisteliselt kui teatud regulaarsusega ministeeriumi ja allasutuste töötajate ametikohaväliseid tegevusi.

Välisministeeriumis vastutab ametiisikute töökoha- ja tegevuspiirangute järgimise eest personaliosakonna peadirektor. Ametiisikute toimingupiirangute järgimise eest vastutavad vastavate struktuuriüksuste juhid.

2.2. Põhiseaduslikud institutsioonid

Põhiseaduslike institutsioonidena käsitab erikomisjon Vabariigi Presidendi Kantseleid, Riigikogu Kantseleid, Riigikantseleid, Riigikohut, Riigikontrolli ja Õiguskantsleri Kantseleid. Need institutsioonid esitavad andmeid ilma küsimustikku saamata.

KVS-i § 14 lõike 1 alusel on deklaratsiooni esitajad kindlaks määratud asutuste juhtide poolt.

Riigikantseleis laekus kokku 64 deklaratsiooni (2010. aastal 69), sh 33 deklaratsiooni Riigikantselei ametnikelt, 20 deklaratsiooni Riigikantselei haldusalas oleva Rahvusarhiivi ametnikelt (sh arhivaar) ja 11 ministeeriumide kantsleritelt. Riigikogu Kantseleis laekus kokku 52 deklaratsiooni (2010. aastal samuti 52), Vabariigi Presidendi Kantseleis 8 deklaratsiooni (2010. aastal 9), Riigikohtus 9 deklaratsiooni (2010. aastal samuti 9), Riigikontrollis 25 deklaratsiooni (2010. aastal 24) ja Õiguskantsleri Kantseleis 8 deklaratsiooni (2010. aastal 7).

Käesoleval aastal laekus põhiseaduslikelt institutsioonidelt kokku 166 majanduslike huvide deklaratsiooni (2010. aastal 170 deklaratsiooni).

2.3. Maavalitsused

Erikomisjonile edastasid andmed kõik 15 maavalitsust.

Maavalitsuste esitatud andmete üksikasjalikum ülevaade on toodud alljärgneva tabeli kujul.

	Maavalitsus	Maavalitsuse ametnik	Maavalitsuse hallatava riigiasutuse juht	SA juhatuse ja nõukogu liikmed	Kokku
1	Harju Maavalitsus	27	0	0	27
2	Hiiu Maavalitsus	24	0	6	30
3	Ida-Viru Maavalitsus	53	3	0	56
4	Jõgeva Maavalitsus	39	0	9	48
5	Järva Maavalitsus	27	0	16	43
6	Lääne Maavalitsus	36	2	11	49
7	Lääne-Viru Maavalitsus	22	0	6	28
8	Põlva Maavalitsus	12	1	1	14
9	Pärnu Maavalitsus	41	0	9	50
10	Rapla Maavalitsus	24	1	7	32
11	Saare Maavalitsus	22	1	8	31
12	Tartu Maavalitsus	48	2	12	62
13	Valga Maavalitsus	7	0	10	17
14	Viljandi Maavalitsus	55	1	9	65
15	Võru Maavalitsus	14	0	7	21
	Kokku	451	11	101	573

Erikomisjonile saadetud arvandmete kohaselt on maavalitsuste ametiisikud ja maavalitsuste hallatavate riigiasutuste juhid ning sihtasutuste tegevjuhid, juhatuste ja nõukogude liikmed esitanud kokku 573 deklaratsiooni (võrreldes eelmise aastaga 14 deklaratsiooni rohkem).

18 ametiisikut esitas deklaratsiooni hilinemisega ja 24 isikut jättis deklaratsiooni esitamata. Järva Maavalitsuse deklaratsioonihoidja kirjutas, et enamlevinud vead – ebatäpselt täidetud lahtrid – kõrvaldati koostöös deklarandiga deklaratsiooni esitamisel.

Hiiu Maavalitsuse aruande kohaselt on Lääne Ringkonnaprokuratuur esitanud nõudekirja ühe isiku (sihtasutuse juhataja) majanduslike huvide deklaratsiooni saamiseks. Aruande esitamise ajal (25.07.2011) oli Hiiu Maavalitsuse teada korruptsioonikahtluse osas menetlus pooleli.

Maavalitsuste deklaratsioonihoidjate vastustest on näha, et ametiisikutele kehtestatud tegevus, töökoha- ja toimingupiirangutest peetakse maavalitsustes kinni. Deklaratsioonihoidjad selgitasid ka, kuidas korruptsioonivastase seaduse järgimist püütakse tagada:

- Kontrolli teostatakse kehtestatud eeskirja, juhendi, käskkirja või töökorra alusel (Jõgeva Maavalitsuses ja Rapla Maavalitsuses). Harju Maavalitsuses kaalutakse ka sisekorraeeskirjadesse vastava regulatsiooni lülitamist.
- Ametiisikutele kehtestatud tegevus-, töökoha- ja toimingupiirangutest kinnipidamist jälgitakse vastavalt korruptsioonivastasele seadusele ja avaliku teenistuse seadusele (Viljandi Maavalitsuses ja Võru Maavalitsuses).
- Ettevõtlusega tegelevate ametnike esitatud taotlusi võrreldakse äriregistri andmetega (Jõgeva Maavalitsuses).
- Ametiisik võib tegeleda kõrvaltegevustega ainult maavanema kirjalikul loal, aga vaid juhul, kui see ei takista tema teenistuskohustuste täitmist ega kahjusta teenistuskoha mainet (Ida-Viru Maavalitsuses, Jõgeva Maavalitsuses, Lääne Maavalitsuses, Rapla Maavalitsuses, Saare Maavalitsuses ja Tartu Maavalitsuses).
- Teenistusse astumisel kirjutab ametnik oma käega avalduse, kus ta annab teada, et vastab teenistusse astumisel seaduses sätestatud nõuetele, ning kinnitab seda oma allkirjaga (Tartu Maavalitsuses).
- Ametiisikutele kehtestatud tegevus-, töökoha- ja toimingupiiranguid tuletatakse ametnikele meelde kord aastas, kui teavitatakse ka majanduslike huvide deklaratsioonide esitamise tähtaja saabumisest (Hiiu Maavalitsuses), samuti üldkoosolekutel (Järva Maavalitsuses).

Põlva Maavalitsuse esitatud aruande järgi otsest kontrolli pole teostatud, kuid huvide konflikti vältimiseks maavanem alati kaalub ametnikule kõrvaltegevuseks loa andmist, et korrapärane ametikohustuste täitmine või avaliku võimu ülesannete täitmine ei kannataks.

Pärnu Maavalitsuses regulaarse kontrolli süsteem puudub. Lähtutakse printsiibist, et ametiisikud on kohusetundlikud ja avaliku võimu teostamisega käib kaasas vastutus.

2.4. Avalik-õiguslike ülikoolide rektorid

KVS-i § 14 lõike 9 järgi on avalik-õigusliku ülikooli osalusega äriühingu juhatuse ja nõukogu liikmete ning ülikooli asutatud sihtasutuse tegevjuhtide, juhatuse ja nõukogu liikmete majanduslike huvide deklaratsioonide hoidjaks avalik-õiguslike ülikoolide rektorid.

Eesti Kunstiakadeemia, Eesti Maaülikooli, Eesti Muusikaakadeemia, Tallinna Ülikooli ja Tartu Ülikooli arvandmed majanduslike huvide deklaratsioonide laekumise kohta laekusid Riigikogu korruptsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjonile tähtajaks. Väikese hilinemisega laekus aruanne Tallinna Tehnikaülikoolilt (05.07.2011).

Eesti Kunstiakadeemia arvandmete kohaselt pidi deklaratsioonihoidjale laekuma 30. aprilliks 36 ametiisiku majanduslike huvide deklaratsiooni. Tähtajaks esitas deklaratsiooni 19 ametiisikut, neist 14 on EKA nõukogu 2011. aasta koosseisu ja 4 nõukogu eelmiste koosseisude liikmed. 1 ametiisik on OÜ Muusa Majutus juhatuse liige. Hilinemisega esitati 4 deklaratsiooni ja seisuga 22.06.2011 oli esitamata 13 deklaratsiooni.

Eesti Maaülikooli rektorile esitasid juhatuse ja nõukogude liikmed 47 majanduslike huvide deklaratsiooni. Deklaratsiooni ei esitanud üks ametikohalt koondatud EMÜ valitsuse liige ja

enda nõukogu liikme kohalt vabastamise avalduse esitanud SA Joosep Tootsi Fondi nõukogu liige.

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia kui avalik-õiguslik juriidiline isik osaleb sihtasutuses Tartu Muusikafestivalid, kus tal on kaks esindajat. Mõlemad nõukogu liikmed esitasid deklaratsioonid tähtjaks. Rohkem osalusi Eesti Muusika- ja Teatriakadeemial ei ole.

Tallinna Ülikool on SA Tallinna Ülikooli Arendusfond, SA Ülikoolide Keskus Saaremaal, SA Innovatiivse Hoone ja Elukeskkonna Kompetentsikeskus, SA Virumaa Kompetentsikeskus ja Läänemaa Elukeskkonna Tuleviku-uuringute SA asutaja.

2011. aastal oli majanduslike huvide deklaratsiooni esitamise kohustus 47 endisel ja praegusel sihtasutuse nõukogu ja juhatuse liikmel.

Tallinna Ülikooli rektorile esitati 34 majanduslike huvide deklaratsiooni, neist tähtjaks 29 ning hilinemisega 4 deklaratsiooni. Vaatamata kahele e-postiga saadetud meeldetuletusele ei esitanud deklaratsiooni 13 sihtasutuse nõukogu liiget. Ühele mitteesitanud isikule ei saanud deklaratsioonihoidja kontaktandmete puudumise tõttu ei deklaratsioonivormi ega meeldetuletust saata.

Tallinna Tehnikaülikooli deklaratsioonihoidja esitas nõude 58 ametiisikule, kes tulenevalt korruptsioonivastasest seadusest on kohustatud esitama oma majanduslike huvide deklaratsiooni.

TTÜ deklaratsioonihoidjale laekus 30. juuni 2011 seisuga 33 deklaratsiooni. Tähtjaks, s.o 30. aprilliks 2011 esitas deklaratsiooni 28 ametiisikut ning hilinemisega 5.

Tartu Ülikool osaleb või teostab asutajaõigusi järgmistes äriühingutes ning sihtasutustes: Eesti Nanotehnoloogiate Arenduskeskuse AS, Reproduktiivmeditsiini TAK AS, OÜ Tartu Tehnoloogiapark, OÜ Tervisliku Piima Biotehnoloogiate Arenduskeskus, OÜ TÜ Kesklinna Apteek, OÜ TÜ Tamme Apteek, OÜ TÜ Kirjastus, OÜ TÜ Raamatupood (võõrandatud 18.06.2010), OÜ Tarkvara Tehnoloogia Arenduskeskus, SA Eesti Agrenska Fond, Eesti Infotehnoloogia SA, SA Eesti Õiguskeskus (likvideeritud 21.10.2009), SA Juridicum, SA Strateegiliste Algatuste Keskus (SA tegevus peatatud), SA Tartu Teaduspark, SA Teaduskeskus Ahhaa, SA TÜ Kliinikum, SA Ülikoolide Keskus Saaremaal, Tartu Ülikooli SA ja SA Viljandimaa Loomeinkubaatorid.

Kokku laekus 60 deklaratsiooni, nendest 2011. aasta 30. aprilliks 50. Esitamata jäeti 9 deklaratsiooni.

Tartu Ülikool kui deklaratsioonide hoidja on korduvalt juhtinud deklaratsiooni esitamata jätnud isikute tähelepanu sellele, et neil lasub seadusest tulenev kohustus MHD esitada.

Kokku laekus avalik-õiguslike ülikoolide rektoritele 213 majanduslike huvide deklaratsiooni (2010. aastal 190), tähtjaks ei laekunud 25 deklaratsiooni ja deklaratsiooni jättis esitamata 40 ametiisikut.

2.5. Avalik-õiguslike juriidiliste isikute nõukogud

KVS § 14 lõike 8 kohaselt esitavad avalik-õigusliku juriidilise isiku juhatuse (juhtorgani) liikmed deklaratsiooni sama avalik-õigusliku isiku nõukogule.

Eesti Haigekassa, Eesti Töötukassa, Eesti Arengufondi, Eesti Rahvusringhäälingu, Rahvusoperi Estonia, Eesti Panga, Rahvusraamatukogu nõukogu ja Audiitortegevuse järelevalve nõukogu arvandmed majanduslike huvide deklaratsioonide laekumise kohta laekusid Riigikogu korruptsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjonile tähtjaks.

Eesti Haigekassa nõukogule esitasid deklaratsiooni 3 juhatuse liiget.

Eesti Töötukassa nõukogule esitati tähtjaks 4 avalikustamisele mittekuuluvat deklaratsiooni. Deklaratsiooni esitamisest keeldujaid ei olnud ning muid rikkumisi ei täheldatud.

Eesti Arengufondi nõukogule esitas deklaratsiooni 1 juhatuse liige. Deklaratsioon esitati tähtaegselt.

Eesti Rahvusringhäälingu nõukogule esitasid deklaratsiooni Eesti Rahvusringhäälingu juhatuse 5 liiget.

Rahvusoperi Estonia nõukogule esitati 1 deklaratsioon.

Eesti Pangale esitati 4 deklaratsiooni. Kõik deklaratsioonid esitati tähtjaks, mitteesitajaid ei olnud, seadusrikkumisi seoses deklaratsioonidega ei olnud. Tagatisfondi nõukogule esitatud deklaratsioon on kajastatud Eesti Panga esitatud arvandmetes.

Audiitortegevuse järelevalve nõukogu on Audiitorkogu juhatuse deklaratsioonihoidja. Audiitortegevuse järelevalve nõukogule laekus kokku 12 deklaratsiooni (8 praegust ja 4 endist juhatuse liiget). Kõik deklareerima kohustatud isikud täitsid selle kohustuse. 11 deklaratsiooni laekusid tähtjaks. Üks endine Audiitorkogu juhatuse liige esitas oma deklaratsiooni nädal aega pärast tähtaega, lisades sellele ka mõjuvat põhjust sisaldava kirja.

2.6. Kohalike omavalitsuste volikogude andmed

Linnade ja valdade volikogu esimeestele saadeti vastamiseks järgmine küsimustik.

1. Kes ametiisikutest esitasid MHD volikogu poolt määratud komisjonile?

- 1.1 volikogu liikmed;
- 1.2 volikogu ametiisikud;
- 1.3 valla/linna valitsuse liikmed ja ametiisikud;
- 1.4 valla/linna ametiasutuste juhid;
- 1.5 valla/linna ametiasutuse hallatavate asutuste juhid;
- 1.6 omavalitsuse osalusega äriühingute juhatuste ja nõukogude liikmed;
- 1.7 omavalitsuse osalusega eraõiguslike sihtasutuste juhatuste ja nõukogude liikmed.

Märkus: arvandmete loetelus ei kajastata volikogu esimehe ja vallavanema/linnapea deklaratsioone, kuna need esitatakse Siseministeeriumile ja kajastatakse Siseministeeriumi esitatavas aruandes.

2. Laekunud deklaratsioonide (MHD) üldarv.

Märkus: deklaratsioonide üldarv on võrdne avalikustamisele kuuluvate (p 7) ja avalikustamisele mittekuuluvate (p 8) deklaratsioonide arvuga.

3. Kas oli ametiisikuid, kes ei esitanud MHD-d tähtajaks. Märkida arv.

4. Kas oli deklaratsiooni mitteesitajaid (st isikuid, kes üldse deklaratsiooni ei esitanud)? Märkida arv.

5. Kas oli deklarante, kes täitsid deklaratsiooni vormi vaid osaliselt? Märkida arv.

6. Juhul kui oli seaduserikkujaid, tuleb lisada, kuidas sellele on deklaratsioonihoidja poolt reageeritud.

7. Avalikustamisele kuuluvate deklaratsioonide üldarv. Näidata, millal ja kus deklaratsioonid avalikustatakse KVS § 15 lõike 3 kohaselt, samuti ametikoha nimetus.

8. Avalikustamisele mittekuuluvate deklaratsioonide üldarv.

9. Kas on esinenud korruptsioonikahtlusi? Kui jaa, siis mitu juhtumit? Näidata ametikoha nimetus ja isikute arv.

10. Kas on esinenud MHD-de kontrollimist? Näidata ametikoha nimetus ja isikute arv.

11. Kas on esinenud avastatud korruptsioonijuhtumeid? Näidata ametikoha nimetus ja isikute arv.

12. Kas kedagi ametiisikutest on esitatud vastutusele võtmiseks? Näidata ametikoha nimetus ja isikute arv.

13. Kuidas on korraldatud ametiisikutele kehtestatud tegevus-, töökoha- ja toimingupiirangutest kinnipidamise kontrollimine?

2.6.1. Andmed linnadelt

Riigikogu korruptsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjonile esitasid arvandmed majanduslike huvide deklaratsioonide kohta 33 linnavolikogu: Elva 45, Haapsalu 94, Jõgeva 97, Kallaste 15, Keila 60, Kiviõli 58, Kohtla-Järve 95, Kunda 32, Kuressaare 106, Kärdla 33, Loksa 36, Maardu 35, Mustvee 13, Mõisaküla 33, Narva 114, Narva-Jõesuu 29, Paide 69, Paldiski 44, Põltsamaa 63, Põlva 39, Pärnu 218, Püssi 22, Rakvere 78, Saue 51, Sillamäe 80, Sindi 34, Tallinn 1729, Tartu 526, Tõrva 37, Valga 92, Viljandi 80, Võhma 29, Võru 113. Kokku laekus linnavolikogudele 4199 majanduslike huvide deklaratsiooni (2010. aastal 4704 deklaratsiooni).

Hilinemisega esitatud deklaratsioonide arv on võrreldes 2010. aastaga veidi kasvanud. Esitamise tähtaega rikkus 199 ametiisikut, s.o kõikide esitajate arvust 4,7% (2010. aastal oli tähtajast hiljem deklaratsiooni esitajaid 177, s.o 3,8%). Eelmise aastaga võrreldes on suurenenud deklaratsiooni esitamata jätnud ametiisikute arv: 56 (2010. aastal 36). 2010. aastaga võrreldes esines tänavu esitatud deklaratsioonides vähem vigu. Osaliste andmetega deklaratsiooni esitas 155 ametiisikut (2010. aastal 216).

Deklaratsioonihoidjad ei toonud aruannetes välja olulisi rikkumisi deklaratsiooni täitmisel. Enamasti juhtisid deklaratsioonihoidjad osaliselt täidetud deklaratsioonide esitajate tähelepanu deklaratsioonis esinevatele puudustele ning palusid need parandada. Neile, kes ei esitanud deklaratsiooni õigeaks ajaks, tuletati seda kohustust meelde nii suuliselt, telefonitsi kui ka kirja teel. Osal juhtudel palusid deklaratsioonihoidjad kirjalikku selgitust, miks esitati deklaratsioon tähtajast hiljem.

Küsimustiku punkti 7 järgi tuli märkida avalikustamisele kuuluvate deklaratsioonide üldarv ning avalikustamise koht ja aeg. 2011. aastal avalikustasid linnavolikogud 1220 deklaratsiooni, mis on 29% linnavolikogude deklaratsioonihoidjatele laekunud deklaratsioonide arvust (2010. aastal avalikustati 2155 deklaratsiooni). Deklaratsioonid avalikustati linnade ametlikel kodulehekülgedel, kohalikes ajalehtedes ja ametlikes meediaväljaannetes. Vastavalt KVS § 15 lg 2 avalikustatakse linnavolikogude esimeeste ja linnapeade deklaratsioonid Riigi Teatajas ning neid deklaratsioone Riigikogu korruptsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjonile esitatud arvandmetes ei kajastatud.

Saue Linnavolikogult 27. juunil 2011 laekunud aruande järgi on kontrollitud 4 volikogu liikme, 4 linnavalitsuse liikme ja 3 hallatava asutuse juhi osalusega ühingute poolt linnavalitsusega tehtud tehinguid. Korruptsioonikahtlusi aga ei tekkinud, korruptsioonijuhtumeid ei tuvastatud ja kedagi vastutusele ei võetud.

Tallinna Linnavolikogu 29.06.2011 laekunud aruande kohaselt esines korruptsioonikahtlusi kahel korral (Tallinna Transpordiameti linnatranspordi osakonna juhataja ja Põhja-Tallinna Valitsuse kultuuri- ja noorsootöö sektori peaspetsialist). Kontrolliti viit majanduslike huvide deklaratsiooni ja kolm Tallinna Munitsipaalpolitsei ametnikku vabastati teenistusest.

Linnade deklaratsioonihoidjad kirjeldasid, kuidas kontrollitakse ametiisikutele kehtestatud tegevus-, töökoha- ja toimingupiirangutest kinnipidamist. Paljudes linnades on piirangutest kinnipidamise kontrollimine tehtud ülesandeks revisjonikomisjonile või majanduslike huvide deklaratsiooni hoidjale. Paljudes asutustes kontrollib piirangutest kinnipidamist iga konkreetse ametiisiku otsene ülemus. Kõik toimingud ja dokumendid on dokumendihaldussüsteemis fikseeritud ning otsene ülemus peab kooskõlastamisel hindama piirangutest kinnipidamist ja selle eest vastutama.

Esmane ametnike töökoha- ja tegevuspiirangute järgimise kontroll toimub teenistusse vormistamisel.

Ametiisikute seotust äriühingutega on kontrollitud ka äriregistrist.

Narva-Jõesuu Linnavolikogu esitatud aruande kohaselt vastutab iga ametnik ise kehtestatud tegevus-, töökoha- ja toimingupiirangute järgimise eest. Sisekontrolli teostab kolmeliikmeline volikogu revisjonikomisjon. Revisjonikomisjon kontrollib oma koostatud tööplaani alusel linnavalitsuse ja linna asutuste tegevuse seaduslikkust. Jooksvat sisekontrolli teevad asutuse juhid.

Tallinna Linnavolikogu esitatud aruande kohaselt on ametiisikutele kehtestatud tegevus-, töökoha- ja toimingupiirangutest kinnipidamise kontrollimiseks loodud vastav töökorraldus. Preventiivse meetmena rakendatakse ametnike pidevat piirangutest teavitamist, seda nii teenistusse võtmisel kui ka perioodiliselt hiljem. Ametiisik jäetakse kõrvale otsuste tegemisel, milles ametiisiku huvid ja avalikud huvid võiksid vastanduda. Otsustamisest taandamine toimub vastavalt seaduses sätestatud protseduuriireeglitele.

Viljandi Linnavalitsuse aruande kohaselt selgitatakse igale uuele ametnikule korruptsioonivastase seadusest tulenevaid nõudeid. Deklaratsiooni esitama kohustuvad ametiisikud on tutvunud korruptsioonivastase seadusega ja volikogu kinnitatud korruptsioonivastase seaduse rakendamise eeskirjaga ning vastutavad esitatud andmete õiguse eest seaduses sätestatud alustel, kinnitades seda oma allkirjaga.

2.6.2. Andmed valdadelt

Arvandmed majanduslike huvide deklaratsioonide kohta laekusid 193 vallavolikogult: Abja 32, Aegviidu 17, Ahja 19, Alajõe 13, Alatskivi 23, Albu 17, Ambla 23, Anija 58, Antsla 33, Are 21, Aseri 31, Audru 40, Avinurme 24, Emmaste 15, Haanja 20, Haaslava 19, Halinga 46, Haljala 48, Halliste 20, Hanila 26, Harku 67, Helme 18, Hummuli 19, Häädemeeste 35, Iisaku 32, Illuka 14, Imavere 24, Juuru 34, Jõelähtme 67, Jõgeva 37, Jõhvi 92, Järva-Jaani 33, Järvakandi 29, Kaarma 33, Kadrina 48, Kaiu 27, Kambja 31, Kanepi 20, Kareda 18, Karksi 48, Karula 16, Kasepää 18, Kehtna 36, Keila 40, Kernu 30, Kihelkonna 21, Kihnu 20, Kiili 43, Koeru 34, Kohila 40, Kohtla 26, Kohtla-Nõmme 17, Koigi 23, Kolga-Jaani 17, Konguta 11, Koonga 19, Kose 40, Kullamaa 24, Kuusalu 55, Kõlleste 24, Kõo 21, Kõpu 9, Kõue 23, Kõrgesaare 11, Käina 33, Kärla 17, Käru 15, Laekvere 34, Laeva 28, Laheda 22, Laimjala 19, Lasva 15, Lavassaare 15, Leisi 28, Lihula 44, Lohusuu 19, Luunja 21, Lüganuse 18, Lümända 17, Maidla 15, Martna 22, Meeksi 13, Meremäe 29, Mikitamäe 18, Misso 33, Mooste 24, Muhu 26, Mustjala 17, Mõniste 21, Mäetaguse 37, Mäksa 15, Märjamaa 68, Nissi 40, Noarootsi 17, Nõo 25, Nõva 19, Orava 22, Orissaare 43, Oru 26, Otepää 77, Padise 31, Paide 38, Paikuse 33, Paistu 27, Pajusi 28, Pala 26, Palamuse 17, Palupera 18, Peipsiääre 13, Pihtla 14, Piirissaare 11, Puhja 34, Puka 21, Puurmanni 16, Põdrala 18, Põltsamaa 38, Põlva 23, Pärsti 43, Põide 20, Pühalepa 22, Raasiku 35, Rae 49, Raikküla 24, Rakke 38, Rakvere 34, Rannu 14, Rapla 50, Ridala 37, Risti 19, Roosna-Alliku 19, Ruhnu 11, Rõngu 37, Rõuge 44, Rägavere 28, Röpina 62, Saarde 38, Saare 15, Saarepeedi 22, Saku 68, Salme 20, Sangaste 21, Saue 41, Sauga 38, Sonda 19, Surju 14, Suure-Jaani 42, Sõmerpalu 22, Sõmeru 23, Tabivere 20, Taebala 34, Taheva 19, Tahkuranna 22, Tamsalu 64, Tapa 52, Tartu 37, Tarvastu 21, Toila 33, Tootsi 13, Torgu 14, Tori 44, Torma 35, Tudulinna 16, Tõlliste 28, Tõstamaa 15, Tähtvere 21, Türi 81, Urvaste 16, Vaivara 36, Valgjärve 14, Valjala 19, Vara 23, Varbla 16, Varstu 29, Vasalemma 31, Vastse-Kuuste 16, Vastseliina 39, Veriora 19, Vigala 27, Vihula 58, Viimsi 71, Viiratsi 31, Vinni 54, Viru-Nigula 24, Vormsi 19, Võnnu 12, Võru 32, Väike-Maarja 55, Vändra alev 29, Vändra vald 30¹³, Värska 27, Väätsa 27, Öru 18, Ülenurme 33.

---

¹³ 2009. aastal ühines Kaisma vald Vändra vallaga, mille tulemusena Vändra vald suurenes Kaisma valla territooriumi võrra ja Kaisma vald kohaliku omavalitsuse üksusena lakkas olemast.

Kokku laekus 5590 majanduslike huvide deklaratsiooni (7 deklaratsiooni rohkem kui 2010. aastal).

Majanduslike huvide deklaratsioonide esitamise tähtaega rikkus 2011. aastal 285 ametiisikut, s.o 5,1% (2010. aastal hilines MHD esitamisega 279 ametiisikut). Aruande esitamise ajaks ei olnud esitanud oma deklaratsiooni 174 inimest (26 võrra rohkem kui 2010. aastal). Osaliste andmetega deklaratsiooni esitas 112 ametiisikut (2010. aastal 90). Avalikustati 3702 deklaratsiooni, s.o 66,2% kõigist esitatud deklaratsioonidest (2010. aastal oli deklaratsioonide avalikustamise protsent 65,8). 2011. aastal ei kuulunud avalikustamisele 1888 majanduslike huvide deklaratsiooni.

KVS § 15 lõike 3 kohaselt on deklaratsioonihoidja kohustatud avalikustama kohaliku omavalitsuse üksuse volikogu liikmete ja vallavalitsuse liikmete deklaratsioonid.

Volikogul on õigus otsustada, millises väljaandes, mis kujul ja millise aja jooksul deklaratsioonid avalikustatakse.

Deklaratsioonihoidjad on arvandmetes märkinud, et volikogu ja vallavalitsuse liikmete deklaratsioonid on avalikustatud kohalikes ajalehtedes, valla ametlikel kodulehekülgedel, raamatukogudes ja muudes meediaväljaannetes.

Deklaratsioonide avalikustamise tähtaega ei ole seaduses sätestatud. Enamasti oli aruannetes märgitud avalikustamise tähtajaks juuni-, juuli- ja augustikuu. Harvemini plaaniti avalikustamine pikemale perioodile.

Eelnenud aastatel oli komisjonile esitatud aruandeid, kus deklaratsioonihoidja märkis, et volikogu liikmete ja vallavalitsuse liikmete deklaratsioone ei avalikusta. Komisjon pöördus nende volikogude poole ja selgitas seadusest tulenevat kohustust avalikustamisele kuuluvad deklaratsioonid avalikustada, mille järel seda ka tehti. 2011. aastal on need deklaratsioonihoidjad seadust järginud ja volikogu liikmete ning vallavalitsuse liikmete deklaratsioonid avalikustanud.

Abja vallas avalikustatakse 26 deklaratsiooni ajalehes Lõuna-Mulgimaa hiljemalt nelja kuu jooksul pärast esitamist.

Kohtla vallas avalikustatakse deklaratsioonid valla veebilehel 1. juuliks, paber kandjal avalikustamisele kuuluvad andmed on väljatrükitult kättesaadavad vallavalitsuse kantseleis.

Enamasti vastasid valdade deklaratsioonihoidjad, et korruptsioonikahtlusi, kontrollimisi ja korruptsioonijuhtumeid ei ole esinenud ja ametiisikuid pole vastutusele võetud.

Kõue valla 2. juunil 2011 esitatud aruande kohaselt kontrolliti ühe ametiisiku deklaratsiooni. Korruptsioonijuhtumeid ei avastatud ja kedagi ametiisikutest vastutusele võtmiseks ei esitatud.

Türi valla 30. mail 2011 laekunud aruande kohaselt esines üks korruptsioonikahtlus. Tegu oli Türi Sihtasutuse juhatuse liikmega.

Nimetatud valdades korruptsioonijuhtumeid ei esinenud ja kedagi ametiisikutest vastutusele ei võetud.

Valdade deklaratsioonihoidjad kirjeldasid, kuidas kontrollitakse ametiisikutele kehtestatud tegevus-, töökoha- ja toimingupiirangutest kinnipidamist. Kogu kontroll on korraldatud vastavalt korruptsioonivastase seaduse §-dele 19 ja 21. Vastustest selgus, et valdades on deklaratsioonihoidja, ametiasutuste juhi või revisjonikomisjoni kohustus kontrollida, kas ametiisik järgib tema suhtes kehtivaid tegevus-, töökoha- ja toimingupiiranguid.

Kui 2010. aastal märkisid mõned deklaratsioonihoidjad aruandes, et täpne korraldus, kuidas kontrollida ametiisikutele kehtestatud tegevus-, töökoha- ja toimingupiirangutest

kinnipidamist, puudus, kuid selle väljatöötamist kaaluti, siis 2011. aasta aruannetes on näha märgatavat edasiminekut. Enamikus vallavolikogudes on tänavu see kord kehtestatud.

Paljudes valdades on kohustusest kinnipidamise kontrollimiseks deklaratsioonihoidjale võimaldatud juurdepääs äriregistrile.

Ametnike esmane töökoha- ja tegevuspiirangute järgimise kontroll toimub teenistusse vormistamisel ja tööle asumisel peab teavitama kõikidest töösuhetest. Ametiisikud esitavad vormil andmed oma kõrvaltegevuste kohta volikogu esimehele ja vallavanemale. Ametnikele on korraldatud ka vastavaid koolitusi.

Anija valla aruande järgi on volikogu ja vallavalitsuse liikmed ning vallavalitsuse ametnikud kohustatud esitama igal aastal 1. märtsiks informatsioonilehe oma kõrvaltegevuste ja seotud osapoolte põhi- või kõrvaltegevuste kohta. Informatsioonilehe vormi töötas välja vallavalitsus. Deklaratsioonihoidja kontrollib töökoha-, tegevus- ja toimingupiirangutest kinnipidamist vähemalt üks kord aastas.

Harku vallas on ametiisikutele kehtestatud tegevus-, töökoha- ja toimingupiirangutest kinnipidamise tagamiseks vallavanema 12. aprilli 2010. aasta käskkirjaga korruptsiooni ennetamise meetmed Harku Vallavalitsuse töökorralduses.

1. On sätestatud teise tööandja juures töötamiseks loa andmine.
2. Vallakantsleile on pandud kohustus kontrollida piirangutest kinnipidamist riiklikest andmekogudest saadud andmete ja ametnike küsitlemisel saadud informatsiooni alusel vähemalt kord aastas, uue inimese vastavale ametikohale asumisel aga ühe kuu jooksul.

Kohila vallas tutvustab uute ametnike värbamisel esmane juhendaja neile korruptsiooni vältimiseks kehtivaid piiranguid. Juba töötavatele ametnikele tuleb deklaratsioonihoidja neid piiranguid meelde igal aastal 1 kuu enne deklaratsioonide esitamise tähtaega.

Laheda vallas on vallavolikogu moodustanud MHDde õigeaegseks kogumiseks, nende kontrollimiseks, nõuetekohaseks hoidmiseks ja seadusega sätestatud juhtudel nende avalikustamiseks komisjoni, kuhu kuuluvad ametikoha alusel volikogu esimees, vallasekretär ja revisjonikomisjoni esimees. Komisjon on kohustatud tutvuma temale esitatud deklaratsioonidega. Tal on õigus kontrollida deklaratsiooniandmete õigsust ja kohustus seda teha, kui mõne ametiisiku osas on tekkinud korruptsionikahtlus.

Mustjala valla 29.06.2011. aastal laekunud aruande kohaselt on vallavanemal ülevaade ametnike tegevusest töökohal ja toimingupiirangutest peetakse kinni. Uue ametniku töölevõtmisel tutvustatakse talle tema õigusi ja kohustusi, sh kohustust esitada majanduslike huvide deklaratsioon. Volikogu liikmed on teadlikud KOKS-i § 17 lõigetest 5, 6 ja 7. Volikogu esimees tutvustab uutele volikogu liikmetele esitatud nõudeid uue volikogu tegevuse alguses.

Mäetaguse Vallavolikogu on kinnitanud 28.04.2011. aastal määruse nr 53 "Ametiisiku majanduslike huvide deklaratsiooni esitamine, avalikustamine ja deklaratsioonihoidja määramine" ning 21.01.2010. aastal otsuse nr 28 "Ametiisiku majanduslike huvide deklaratsiooni hoidja komisjoni kinnitamine".

Orissaare vallavanem on kinnitanud tööeeskirjad, milles on sätestatud asutuse juhi kohustus hinnata ametiseisundi olemasolu. Kõikidele ametnikele on koostatud vallavanema kinnitatud ametijuhendid, milles on sätestatud ametikohustused ja ka majanduslike huvide deklaratsiooni esitamise kohustus. Töökohtade hindamine viiakse läbi I kvartalis, selle tulemustest teavitatakse ka ametnikke.

Põltsamaa vallas peavad kõik selleks kohustatud ametiisikud iga aasta 1. veebruariks esitama deklaratsioonihoidjale andmed nende kontrollitavate või olulise mõju all olevate eraõiguslike ühingute kohta, kus ametiisik omab omandiõigust või kuulub juhtorganisse. Riiklikud andmekogud seotud osapoolte kindlakstegemisel on ärireister, mittetulundusühingute ja sihtasutuste register, majandustegevuse register, kinnistusraamat ja liiklusregister.

Saku valla aruande kohaselt kontrollib deklaratsioonihoidja komisjon vastavalt Saku Vallavolikogu 11.03.201 määrusele nr 12 „Korruptsioonivastase seaduse rakendamine“ ametnikele kehtestatud tegevus-, töökoha- ja toimingupiirangutest kinnipidamist. Saku Vallavolikogu ja Saku Vallavalitsuse liikmed ning määruse § 1 lõikes 2 nimetatud ametiisikud peavad deklaratsioonihoidjale esitama iga aasta 1. jaanuariks andmed nende kontrollitavate või olulise mõju all olevate eraõiguslike ühingute kohta, kus ametiisik omab vähemalt 20% omandiõigusest või juhtorganis 20% hääleõigusest.

2.7. Koondandmed MHD-de laekumiste ja KVS-i rikkumiste kohta 2011. aastal

Jrk	Deklaratsioonihoidja	MHD arv 2011	MHD arv 2010	Võrdlus 2011
1.	Riigikogu korruptsioonivastane erikomisjon	342	321	+21
2.	Ministeeriumid	1879	1858	+21
	Valitsemisalad	16 807	17 236	-429
	Ministeeriumid ja valitsemisalad			
	Kokku	18 686	19 094	-408
3.	<u>Põhiseaduslikud institutsioonid</u>			
	Riigikogu Kantselei	52	52	0
	Vabariigi Presidendi Kantselei	8	9	-1
	Riigikantselei	64	69	-5
	Riigikohus	9	9	0
	Õiguskantsleri Kantselei	8	7	+1
	Riigikontroll	25	24	+1
	Kokku	166	170	-4
4.	Maavalitsused ja nende hallatavad riigiasutused	573	559	+14
5.	Avalik-õiguslike ülikoolide äriühingute ja sihtasutuste tegevjuhtide, juhatuste ja nõukogude liikmete kohta (MHD-d esitatakse ülikooli rektorile)			
	Eesti Kunstiakadeemia	36	27	+9
	Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia	2	2	0
	Eesti Maaülikool	47	21	+26
	Tallinna Ülikool	34	23	+11
	Tallinna Tehnikaülikool	33	58	-25
	Tartu Ülikool	61	59	+2
	Kokku	213	190	+23
6.	Eesti Pank sihtasutuse juhatuse ja nõukogu liikmete kohta	4	5	-1
7.	Avalik-õiguslike juriidiliste isikute nõukogude andmed juhatuste liikmete kohta			
	Eesti Arengufondi nõukogu	1	1	0
	Eesti Haigekassa nõukogu	3	4	-1
	Eesti Töötukassa nõukogu	4	4	0
	Eesti Rahvusraamatukogu nõukogu	1	0	+1
	Eesti Kultuurkapitali nõukogu	0	0	0
	Rahvuskooperi Estonia nõukogu	11	11	0
	Rahvusringhäälingu nõukogu	5	5	0
	Tagatisfondi nõukogu			
	Audiitortevgevuse järelevalve nõukogu	12	0	+12
	Kokku	37 ¹⁴	25 ¹⁵	+12
8.	Kohalike omavalitsuste volikogude andmed:			
	linnavolikogud (33 linna)	4199	4704	-505
	vallavolikogud (193 valda)	5590	5583	+7
	Kokku	9789	10 287	-498
	Kokku on Eestis esitatud	29 810	30 651	-841

¹⁴ Kultuurkapitali nõukogu (2) andmed sisalduvad Kultuuriministeeriumi arvandmetes ning Tagatisfondi nõukogu (1) andmed on kajastatud Eesti Panga arvandmetes.

¹⁵ Kultuurkapitali nõukogu (2) andmed sisalduvad Kultuuriministeeriumi arvandmetes ning Tagatisfondi nõukogu (1) andmed on kajastatud Eesti Panga arvandmetes.

KVS-i rikkumised 2011. aastal erikomisjonile esitatud andmete alusel

Seaduserikkumine väljendus	Isikute arv 2011. aastal	Isikute arv 2010. aastal	Võrdlus 2010. aastaga
MHD tähtajaks mitteesitamine	1243	1311	-68
MHD esitamata jätmine	1081	1111	-30
MHD osaline täitmine	600	517	+83
Kokku	2924	2939	-15

2011. aastal Riigikogu korruptsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjonile laekunud andmete põhjal on majanduslike huvide deklaratsioonidega seotud rikkumiste üldarv 2924 (2010. aastal 2939). Võrreldes 2010. aastaga on rikkumisi vähem. 2011. aastal esitas deklaratsiooni hilinemisega 1243 ametiisikut (2010. aastal 1311).

Aruande esitamise ajaks oli majanduslike huvide deklaratsiooni esitamata 1081 ametiisikul, (2010. aastal oli see näitaja 1111).

Eelmise aastaga võrreldes on mõnevõrra suurenenud deklaratsiooni osaliselt täitnud ametiisikute arv: 2011. aastal täitis deklaratsiooni osaliste andmetega 600 ametiisikut (2010. aastal 517).

Korruptsioonivastase seaduse rikkumine on väärtegu, võimalik on eksida nii töökoha-, tegevus- ja toimingupiirangute, samuti majanduslike huvide deklaratsioonide esitamise kui muude reeglite vastu. Kuna korruptsioonivastane seadus sätestab vastutuse seaduse nõuete rikkumise eest ja § 26⁸ kohaselt on seaduses sätestatud väärtegude kohtuväline menetleja politseiasutus, pöördus erikomisjon käesoleva aasta novembris järelepärimisega Politsei- ja Piirivalveameti poole, et saada arvandmeid 2011. aastal korruptsioonivastase seaduse alusel alustatud, menetluses olevatest ja menetletud väärtegedest.

Saadud vastusest¹⁶ nähtub, et 2011. aastal on politsei KVS alusel alustanud 51 väärteomenetlust, millest 11 kuu jooksul on menetletud 41 väärtegu. Lisaks nendele on 2011. aasta jooksul saanud lahenduse 25 väärtegu, mille menetlemist on alustatud enne 2011. aastat.

2011. aastal süüdimõistva kohtuotsuseni jõudnud korruptsiooni kuritegudega saab tutvuda Kaitsepolitsei veebileheküljel aadressil

<http://www.kapo.ee/est/valik-kohtulahendeid/korruptsiooni-kuriteod>

2.8 Erikomisjoni järeldused ja seisukohad

Korruptsioonivastane võitlus, eriti korruptsiooni ennetamise temaatika on jätkuvalt aktuaalne. Erikomisjon on seisukohal, et kehtiv korruptsioonivastane seadus ei vasta tänapäeva nõuetele, huvide konflikti, toimingu- ja tegevuspiirangute ebaselge regulatsioon on tekitanud praktikas hulgaliselt probleeme. Seega peab erikomisjon järgmise aasta ühe tööprioriteedina uue korruptsioonivastase seaduse eelnõu ettevalmistamisele ja selle menetlemisele kaasaitamist. Uue seaduse eesmärk peab olema korruptsiooni ennetamise tõhustamine, sätestades korruptsiooni ennetamise õiguslikud alused ja vastutuse kohustuste rikkumise eest. Samuti vajab selgemat määratlemist ametiisiku mõiste. Kehtiva majanduslike huvide deklareerimise süsteemi põhiprobleemid on andmete formaalsus, nende esitamise ja avalikustamise protseduuri keerulisus, esitajate rohkus. Süvendatult oleks vaja arutada, milliseid huvisid peaksid ametiisikud edaspidi deklareerima. Üha laienev ettevõtluskeskkond on tekitanud

¹⁶ Politsei- ja Piirivalveameti Kriminaalpolitseiosakonna 05.12. 2011 kiri nr 10.2-22/57921

praktilise vajaduse kajastada deklaratsioonides mitte ainult ametnike otsesed ärihuvid, vaid ka kaudsed, nendega puutumuses olevad ärihuvid. Tuleb ka teha jõupingutusi, et paber kandjal deklaratsioonid asendada võimalikult kiiresti elektroonilise esitamisega ning luua deklaratsioonide elektrooniline andmekogu.

Komisjon väljendab muret, et Transparency International¹⁷ andis 2011. aasta korrupsioonitajumise hindamisel Eestile 10 pallisel skaalal 6,4 palli ja asetaski Eesti hinnatavate riikide hulgas 29. kohale. Too indeks püsib 2005. aasta omaga samal tasemel ning selle üheks põhjuseks on avalikkuse poolt tajutavad poliitilise korrupsiooni ilmingud.¹⁸

Erikomisjoni uus koosseis peab eelseisval perioodil vajalikuks:

- toetada ja aidata kaasa Riigikogu liikmete eetikakoodeksi loomisele;
- teostada parlamentaarset kontrolli korrupsioonivastase strateegia aastateks 2008–2012 kavandatud meetmete elluviimise ja uue strateegia väljatöötamise üle;
- teostada süvendatult kontrolli kõrgemate riigiametnike majanduslike huvide deklaratsioonide andmete õigsuse ning tegevus- ja toimingupiirangutest kinnipidamise üle;
- teha koostööd põhiseaduskomisjoniga Vabariigi Valitsuse poolt algatatava uue korrupsioonivastase seaduse eelnõu menetlemisel;
- korraldada parlamentaarset kontrolli käigus kohtumisi valitsusasutuste ja uurimisorganite esindajatega;
- teha koostööd korrupsiooni temaatikaga tegelevate kolmanda sektori esindajatega;
- hoida end kursis korrupsioonivastast võitlust käsitlevate Euroopa Liidu ja muude rahvusvaheliste õigusaktidega ning järgida neid.

Käesolev aruanne on läbi arutatud erikomisjoni istungil 23. jaanuaril 2012 ja esitatakse Riigikogule. Aruanne avalikustatakse Riigikogu veebilehel.

Andres Anvelt
Erikomisjoni esimees

25. jaanuar 2012

---

¹⁷ <http://cpi.transparency.org/cpi2011/results/>

¹⁸ <http://transparency.ee/cm/node/519>